

Мосієнко О. В.

Кафедра англійської філології та перекладу ім. проф. Д. І. Квеселевича

10.1

10.6

mosiyenko@rambler.ru

Стаття присвячена дослідженню номінативно-референційних одиниць, які репрезентують групи людей у газетних новинах. Розподіл зазначених одиниць у повідомленні визначається стратегією репрезентації груп осіб, яка реалізується тактиками неподільної, уточнюючої та партитивної репрезентації.

Ключові слова: номінативно-референційна одиниця, тактика неподільної репрезентації, уточнююча тактика, партитивна тактика.

Актуальні проблеми германської філології та прикладної лінгвістики / VII Міжнародна наукова конференція, присвячена вшануванню пам'яті доктора філологічних наук, професора В.В. Левицького. 7-8 травня 2013 року. Чернівецький національний університет імені Юрія федьковича. - Чернівці, 2013.

О. В. Мосієнко (Житомир)

НОМІНАТИВНО-РЕФЕРЕНЦІЙНІ ОДИНИЦІ НА ПОЗНАЧЕННЯ ГРУПИ ОСІБ У ГАЗЕТНИХ ТЕКСТАХ НОВИН: ТАКТИКО- СТРАТЕГІЧНИЙ АСПЕКТ

Стаття присвячена дослідженню номінативно-референційних одиниць, які репрезентують групи людей у газетних новинах. Розподіл зазначених одиниць у повідомленні визначається стратегією репрезентації груп осіб, яка реалізується тактиками неподільної, уточнюючої та партитивної репрезентації.

Ключові слова: номінативно-референційна одиниця, тактика неподільної репрезентації, уточнююча тактика, партитивна тактика.

Статья посвящена исследованию номинативно-референциальных единиц, обозначающих группы людей в новостных текстах. Распределение указанных единиц в газетной статье определяется стратегией изображения групп людей, которая реализуется тактиками неделимой, уточняющей и партитивной репрезентации.

Ключевые слова: номинативно-референциальная единица, тактика неделимой репрезентации, уточняющая тактика, партитивная тактика.

The article deals with nominative-referring units, which represent groups of people in newspaper articles. The distribution of nominative-referring units in the

text is predetermined by the discursive-nominative strategy. This strategy is realized through the following tactics: the tactic of indivisible representation, the specifying tactic and the partitive tactic.

Key words: nominative-referring unit, the tactic of indivisible representation, the specifying tactic, the partitive tactic.

Постановка загальної проблеми та її зв'язок з науковими та практичними завданнями. На сучасному етапі розвитку лінгвістичної науки якісно нового характеру набуває вивчення номінативних засобів англійської мови у межах когнітивно-дискурсивної парадигми. Вибір теми статті зумовлений зростанням інтересу до виявлення особливостей їх функціонування в медіадискурсі в цілому та газетному дискурсі зокрема [1, с. 170-171; 3, с. 2-6; 4, с. 180-181; 6].

Номінативні одиниці мають велике значення для побудови газетного тексту, оскільки позначають об'єкти, явища навколишньої дійсності, відображені у свідомості людини і забезпечують смисловий зв'язок, цілісність, інформативність, комунікативність і прагматичність газетних текстів [3, с. 2-6; 7, с. 322-324], які відбивають мовленнєво-мисленнєву діяльність автора [5, с. 185-186]. На разі вважаємо **актуальним** встановлення особливостей функціонування номінативно-референційних одиниць (НРО) у газетному дискурсі, що уможливить застосування отриманих результатів для порівняльного дослідження вказаних одиниць англійської й української мов.

Мета статті полягає у виявленні особливостей аранжування номінативно-референційних одиниць для представлення груп людей у газетних текстах новин. **Об'єкт** дослідження – номінативно-референційні одиниці на позначення груп осіб у газетних текстах. **Предмет** аналізу становлять тактики, які визначають розподіл досліджуваних одиниць у різних блоках повідомлення. **Матеріалом** дослідження слугують газетні тексти, дібрані з американських інтернетних видань.

У результаті аналізу газетних текстів було встановлено, що розподіл НРО на позначення групи людей підпорядковується стратегії репрезентації

груп людей, яка структурує тексти про різну кількість осіб, позначених у заголовках іменниками у формі множини (*Republicans, Democrats, senators, lawyers, teachers, representatives* тощо), іменними фразами з числівниками (*5 soldiers, 13 people, 27 people* тощо) або квантифікаторами (*several natives, several insurgents, some people* тощо). Членування груп у текстах відбувається за двома принципами – поділу або об'єднання референтів. Виокремлення тактик здійснюємо з урахуванням послідовності використаних НРО у заголовку, вступному, основному і заключному блоках повідомлення, а також за допомогою методики контекстуального аналізу. Відповідно, НРО вживаються згідно з тактиками неподільної, уточнюючої, партитивної та комбінованої репрезентації, які представляють відомих і пересічних громадян.

Тактика неподільного представлення груп визначає позначення сукупностей людей на всіх етапах розгортання тексту фразами у множині, у складі яких означення зображають об'єднання людей в однаковій перспективі, – у заголовку, вступному абзаці та блоці головної події. Позначення групи людей квантифікативними НРО зумовлене їх перебуванням в одному місці, участю в одних подіях або спільною діяльністю. Наприклад, у тексті під заголовком *Young Immigrants Can File to Defer Deportation Aug. 15* [The New York Times 04.08.2012] квантифікативні НРО на позначення іммігрантів як групи з невизначеною кількістю осіб вживаються протягом усього тексту. Квантифікативна фраза *young immigrants*, використана у назві повідомлення, репрезентує молодих іммігрантів і співвідноситься з відповідними одиницями у вступі [1], блоці головної події [2] і заключному абзаці [3]: [1] *Obama administration officials said Friday that they would begin on Aug. 15 to process applications from hundreds of thousands of young illegal immigrants expected to seek two-year deferrals of deportation.* [2] *Alejandro Mayorkas, the director of Citizenship and Immigration Services, provided the first logistical details since President Obama announced on June 15 that he would halt deportations of illegal immigrants who*

came to the United States when they were children. Illegal immigrants can apply whether they are already in deportation proceedings or they have never been detected by the authorities, officials said. [3] The initiative covers immigrants who could gain legal status under legislation known as the Dream Act, which has stalled in Congress. Як бачимо, сукупність людей у наведеному фрагменті позначається квантифікативними фразами з іменником у множині. Відмінність спостерігаємо у наявності означень, які вживаються у складі досліджуваних одиниць. У заголовку квантифікативна НРО *young immigrants* концентрує увагу читачів на групі іммігрантів за віковою ознакою. У вступному абзаці квантифікативна фраза *young illegal immigrants* вказує на ще одну характеристику, репрезентуючи їх як нелегальних іммігрантів, тим самим відділяючи від тих, хто перебуває в США на законних підставах. Квантифікативні НРО *illegal immigrants* та *immigrants*, використані у блоці головної події та заключному абзаці репрезентують сукупний образ молодих іммігрантів, яким відповідно до заяви президента Барака Обами надається право подавати заяви на відтермінування депортації. Проаналізований фрагмент демонструє використання квантифікативних НРО на позначення групи осіб, які об'єднані ситуацією і не диференціюються означеними НРО, оскільки мова йде у загальному про іммігрантів.

Тактика уточнення групи конкретизує інформацію заголовків про об'єднання людей, позначених іменниками у формі множини (*dozens, victims, Palestinians, Ex-spies* тощо), іменними фразами з числівниками (*2 million Iraqi refugees, 100 Palestinians, three former CIA case officers* тощо), які аргументують інформацію за рахунок надання кількісних даних у блоці головної події. За цієї тактики заголовки позначає приблизну кількість осіб, яка уточнюється при розгортанні тексту. Довіра у читачів формується іменними фразами з числівниками, які представляють статистичні дані та свідчать про об'єктивність інформації.

Тактика уточнення втілена у повідомленні під заголовком *Dozens of children killed in new Syria attack* [The Washington Times 26.05.2012], яке

конкретизує приблизну кількість референтів, позначених у назві тексту квантифікативною *of*-фразою *dozens of children*: (1) *Gruesome video Saturday showed rows of dead Syrian children lying in a mosque in bloody shorts and T-shirts with gaping head wounds.* (2) *The shelling attack on Houla, a group of villages northwest of the central city of Homs, killed more than 90 people, including at least 32 children under the age of 10, the head of the U.N. observer team in Syria said. One boy, appearing to be no more than 8, had his jaw blown off.* (3) *The shabiha (клан) entered the villages, raiding homes and shooting at civilians, Abu Yazan said. More than 100 people were killed, more than 40 of them children and most of them in the village of Taldaw, he said.* У вступному абзаці (1) квантифікативна НРО *dead Syrian children* зображує дітей, які були вбиті у Сирії. Значення іменника *dozens* конкретизується у блоці головної події (2) фразою *32 children*, яка уточнює кількість дітей з-поміж усіх загиблих (*more than 100 people*) під час артилерійського обстрілу міста Хула. Виокремлення однієї дитини квантифікативною фразою *one boy* пояснюємо тим, що цьому хлопчику ще не було восьми років, що відрізняє його від решти вбитих дітей, котрим ще не було десяти. Інформація про кількість загиблих в іншому поселенні деталізується у блоці Історія (3) квантифікативною НРО *100 people* і числівником *40*, які апелюють до емоцій читачів. Послідовне співвіднесення вжитого в заголовку збірного іменника у формі множини з квантифікативними фразами у блоці головної події та блоці Історія відбиває направленість всього тексту на конкретизацію кількості загиблих, зокрема, дітей з метою апеляції до емоцій читачів та привернення уваги світової громадськості до подій у Сирії.

Партитивні тактики структурують тексти про кількох осіб, передбачаючи поділ пари або групи у блоці головної події з метою формування образу особи на субординативному рівні категоризації [2, с.85]. За партитивного представлення пари, іменник з числівником *two* у заголовку співвідноситься у вступному абзаці з синонімічною квантифікативною фразою, а формування завершених образів осіб, які входять до пари,

відбувається за рахунок іменування кожного з них адресними іменами у блоці головної події.

Партитивна репрезентація пари втілена у повідомленні під заголовком *Driver of car in which two girls died held on four felony counts* [The Los Angeles Times 6.8.2012], яке розповідає про двох загиблих дівчат, позначених у заголовку квантифікативною фразою з числівником *two girls*, ідентифікованих у блоці головної події означеною фразою і двокомпонентними антропонімами: (1) *The 22-year-old driver of a minivan in which two 5-year-old girls died after the vehicle tumbled into a reservoir in southern San Diego County is being held on suspicion of four felony counts, according to the Sheriff's Department.* (2) *The two girls have been identified by the county medical examiner as Giuliana Figueroa of La Mesa and Lesette Silva of Chula Vista. Both were in the backseat of the 2005 Kia Sedona minivan and were wearing seatbelts when the vehicle plunged into the Otay Lakes reservoir and submerged shortly after 6 p.m. Sunday.* (3) *Hernandez apparently lost control of the vehicle on Otay Lakes Road and it tumbled down an embankment and submerged in the murky water, according to the CHP. She reportedly is the mother of one of the dead girls.* Квантифікативна НРО *two 5-year-old girls* у вступному абзаці (1) конкретизує інформацію заголовка і репрезентує двох п'ятирічних дівчаток, які загинули в результаті падіння автомобіля у водосховище. Означена фраза *the two girls* забезпечує кореференцію у блоці головної події (2), а власні імена *Giuliana Figueroa* та *Lesette Silva* поділяють пару на окремих осіб з метою формування завершеного образу кожної дитини. У заключному абзаці використовується квантифікативна фраза *the dead girls*, яка репрезентує двох загиблих як ціле.

Партитивна репрезентація груп, що складаються з трьох – десятих осіб і більше, позначених у заголовках іменними фразами з числівниками (*3 men, 4 Britons, six Americans* тощо), передбачає поділ у блоці головної події зазначеної сукупності адресними іменами (*Jose Medellin, a Mexican inmate; Gov. George E. Pataki, Ukhtaki Salmanov, a 52-year-old herb seller* тощо), які

відбивають різний статус осіб, акцентуючи на них увагу читачів (*Li Jianqiang, Jiabao, Li Jinsong* тощо), та означеними фразами (*the activist, the manager, the salesman* тощо) у кореференційній функції.

Зображення групи з невизначеною кількістю складників передбачає вживання у заголовку іменників у формі множини (*victims, terrorists, schoolgirls, bishops, protesters, conservatives, opponents, foreign workers, foreign prisoners, US citizens, Britons, Palestinians* тощо) та індивідуалізацію окремих осіб у тексті власними назвами (*Floyd L. Paseman, Robert Baer, Martha Sutherland, Jose Castillo, Joseph Hall* тощо) та адресними іменами (*Melissa Boyle Mahle, an Arabic speaker; Jeffrey A. Sterling, a Farsi-speaking African-American; Jan Nelson a Jamaican guest worker; Pedro, a landscaper* тощо).

Отже, аранжування номінативно-референційних одиниць на позначення групи людей у газетному повідомленні визначається дискурсивно-номінативною стратегією, яка реалізується тактиками неподільної, уточнюючої та партитивної репрезентації осіб. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у вивченні особливостей репрезентації груп людей в англomовному журнальному дискурсі.

Список літератури

1. Березин В. М. Экспрессивные средства языка современных СМИ: Основные тенденции, культурно-речевая оценка // Язык и социум: Материалы VII Международной научной конференции, Ч.1. — Минск, 2007 — С. 170–173.
2. Болдырев Н. Н. Когнитивная семантика : Курс лекций по английской филологии / Н. Н. Болдырев. — Тамбов : Изд-во ТГУ им. Г. Р. Державина, 2001. — 123 с.
3. Гилева А. В. Оценочные стратегии в языке британской качественной прессы : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 „Германские языки” / А. В. Гилева. — М., 2005. — 26 с.

4. Добросклонская Т. Г. Язык британской качественной прессы: новости, комментарии, публицистика // Язык современной публицистики. Сб. статей. — М.: Флинта. Наука. — 2005. — С. 179–211.
5. Кузнецова Т. В. Позитивность информации в СМИ (к постановке проблемы) : материалы VII Междунар. науч. конф. [“Язык и социум”], (Минск, 1–2 декабря). — Минск : РИВШ, 2007. — С. 185–188.
6. Потапенко С. І. Орієнтаційний простір сучасного англомовного медіа-дискурсу (досвід лінгвокогнітивного аналізу) : Автореф. дис. ... док. філол. наук / 10.02.04. — Київ, 2008. — 32 с.
7. Шевчук М. В. Прагматичний аспект дослідження дискурсу преси / М. В. Шевчук // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. — 2008. — Вип. 10. — С. 322–327.

Джерела ілюстративного матеріалу

1. The Los Angeles Times 06.08.2012 [Електронний ресурс] : Режим доступу : [http:// latimesblogs.latimes.com/lanow/2012/08/driver-of-car-in-which-two-girls-died-held-on-four-felonies.html](http://latimesblogs.latimes.com/lanow/2012/08/driver-of-car-in-which-two-girls-died-held-on-four-felonies.html)
2. The New York Times 04.08.2012 [Електронний ресурс] : Режим доступу : [http:// www.nytimes.com/2012/08/04/us/young-immigrants-can-file-to-defer-deportation-aug-15.html](http://www.nytimes.com/2012/08/04/us/young-immigrants-can-file-to-defer-deportation-aug-15.html)
3. The Washington Times 26.05.2012 [Електронний ресурс] : Режим доступу : [http:// www.washingtontimes.com/news/2012/may/26/un-32-children-60-adults-killed-syria-attack](http://www.washingtontimes.com/news/2012/may/26/un-32-children-60-adults-killed-syria-attack)